

OD OBRAZU K IKONĚ

DESET LET SNAH O PASTORAČNÍ STRATEGII V PLZEŇSKÉ DIECÉZI

Historie pastoračního plánování v diecézi.....	2
Pastýřský list „Obraz církve“	2
Snaha o vytvoření „pastorační strategie“	2
Práce pastoračních rad v diecézi	3
Pokulhávající „sněmovní proces“	4
Vyhlášení přípravy „pastoračního plánu“	4
Roční „pastorační programy“	4
Organizace „Pastorační konference“	5
Interní návrh „Pastoračních záměrů“	5
Iniciace diskuse o „Pastorační restrukturalizaci“	6
Desáté výročí diecéze a široká diskuse	7
Seminář „Kýč – Idol – Schéma – Ikona“	7
Závěrečná reflexe	7
Bibliografie.....	9
Poznámky	11

ÚVOD

V letošním roce (2003) jsme si v plzeňské diecézi připomněli deset let od jejího založení. Při několika příležitostech se účastníci různých setkání či anket¹ snažili podívat se zpět na uplynulých deset let, vděčně pojmenovat a slavit Boží dary, kterým jsme se mohli během této doby otevřít, ale také se občas „chytit za nos“ tam, kde se zdálo, že jsme s naší odpovědí na tyto dary a nové možnosti byli příliš váhavými střelci. V následujícím textu² bych se chtěl věnovat jen jednomu z rozměrů této naší desetileté cesty – otázce, jak se nám v diecézi dařilo či nedařilo rozvíjet a formulovat dlouhodobější pastorační strategii.

Tato otázka mi připadá důležitá nejen proto, že papež Jan Pavel II. ve svém listě *Novo millennio ineunte*³ k vytváření pastoračních plánů v jednotlivých diecézích přímo vyzývá, ale také proto, že mnoho účastníků zmíněných diskusí či anket potřebovali jakési dlouhodobější představy o budoucí pastoraci v diecézi zmiňovaly jako klíčovou.⁴ Jeden z účastníků současného stav například formuloval takto: „Napadá mi obraz stavby, kde byly vytyčeny základy, ale se stavbou se dosud nezačalo, protože nikdo neví, jak by budoucí dům měl vypadat a kdo by v něm vlastně nakonec měl bydlet... Víím, že před naším biskupem, kterého si jako člověka nesmírně vážím, leží přetěžký úkol obnovy diecéze, ale připadá mi jako hráč šachů, který po šachovnici posunuje a přeskupuje několik pěšců, protože už nemá žádné těžké figurky, kterými lze hru rozehrát.“⁵

Zdá se však, že zmíněný „hráč šachů“ si na promyšlení pastorační strategie pro nejbližší léta přeci jen postupně nachází víc a víc času, což bylo možné mimo jiné vytušit i na základě pozorného naslouchání jeho kázání v katedrále při letošních Dnech víry. Následující stručný přehled různých kroků směrem k nalezení pastorační strategie uskutečněných během deseti let existence diecéze by tedy chtěl, za prvé, poskytnout podklady pro porozumění tomu, na co současné úvahy o „velkých změnách ve způsobu pastorace i její struktury“⁶ navazují; za druhé pak poskytnout určitý odrazový můstek pro iniciaci a cílenější doprovázení dalšího procesu této pastorační proměny. Je samozřejmé, že si nedělám nárok na zcela objektivní vylíčení všech takovýchto procesů. Přesto, že některých ze zmíněných kroků jsem se osobně zúčastnil, mnohé jsem měl možnost sledovat spíše jen zvnějšku, na základě analýzy různých výstupních textů. Myslím však, že i tak si lze udělat určitý celkový přehled a na jeho základě se na závěr pokusit o jakousi hodnotící a dopředu ukazující reflexi.

HISTORIE PASTORAČNÍHO PLÁNOVÁNÍ V DIECÉZI

„Pastoračním plánováním“ či „snahami o rozvoj pastorační strategie“ v této studii nazývám jakékoli kroky, které nějakým organizovaným způsobem vedly k reflexi současného stavu pastorace na celodiecézní rovině, k jejímu promýšlení ve světle evangelia a k hledání oblastí a kroků pro dalších rozvoj pastorace v diecézi důležitých. Přesto, že se v souhrnu nebudu vyhýbat obsahové stránce těchto procesů (tj. *ke čemu* se při takovémto plánování došlo), hlavním mým zájmem je spíše sledovat jejich stránku formální (tj. *jak* se k těm či oněm závěrům došlo).

PASTÝŘSKÝ LIST „OBRAZ CÍRKVE“

Hned v druhém roce existence diecéze (tj. v r. 1994), biskup František vydal pastýřský list s názvem *Obraz církve*,⁷ který načrtával hlavní směry jeho pastorační vize pro diecézi. Biskup v tomto listě srovnává Ježíšovu původní vizi „církve jakožto obrazu Nejsvětější Trojice“⁸ s pozdějším, během středověku rozvinutým a v komunistickém období ještě nechtěně prohloubeným obrazem církve spočívající v aktivně působících kněžích na straně jedné a pasivně tyto služby přijímajících laicích na straně druhé, církve zaměřené především na udělování svátostí a žijící pouze ve svých kostelích⁹ (aniž by ovšem zapomněl na snahu vracet se k původnímu komunitnímu obrazu církve v rámci mnohých neoficiálních aktivit komunistické doby).¹⁰ Ve svém listě biskup pozval k vnitřnímu překonání onoho „chudšího“ obrazu církve a k odvážné otevřenosti vůči onomu původnímu¹¹ a vyjádřil přání, aby se život v diecézi nesoustředil jen na svůj vrchol (tj. na slavení svátostí a eucharistie), ale také na celou rozmanitost života, která je pak tímto slavením sjednocena a dovršena.

Proto také biskup vyzval k tomu, že je třeba „vytvářet společenství života v církvi, především v jejích základních strukturách, tj. ve farnostech“¹² a zdůraznil „povinnost každého křesťana, nejen biskupa, kněze, či řeholníka, ale i každého laika evangelizovat především životem, ale i slovem“. Také připoměl potřebu mít v diecézi „dobře formované laiky a společenství s dobrou, solidní spiritualitou, otevřenou všem a schopnou spolupráce s ostatními“. Protože si byl vědom náročnosti této změny smýšlení a změny přístupu, velmi úpěnlivě ve svém listě doslova prosil všechny, kněze i laiky, o „velkou toleranci, trpělivost a odvahu jít po církvi osvědčených, i když třeba osobně nevyzkoušených cestách“.¹³ Jako jeden z projevů této změněné mentality a prohloubení spoluzodpovědnosti všech za život a poslání církve, diecéze a farních obcí biskup velmi důrazně doporučil vytváření pastoračních a ekonomických rad ve farnostech.

Zdůraznil však také, že tuto prohloubenou spoluzodpovědnost laiků musí provázet i prohloubení odpovědnosti kněží. V této souvislosti biskup odmítl jak obraz kněží jako „osamocených pracovníků, na kterých leží všechna duchovní i hmotná odpovědnost“, tak i obraz kněží jako pouhých „manažerů, kteří budou jen řídit tým laických spolupracovníků“ či těch, „kteří jen slouží mše a udělují svátosti“. Kněží by se podle biskupa měli „stát spíše animátory, duchovními vůdci a rádci svých laických spolupracovníků“, kteří by pak byli kvasem v celé farnosti. Na závěr biskup vyjadřuje naději, že při takovémto přístupu se pak „farnost promění v živé společenství či v rodinu živých společenství proniknutých evangeliem a vyzářujících toto evangelium kolem sebe“ a že tato cesta není jen „krásným snem“, ale „především Boží vůlí pro nás“.

V těchto počátečních letech diecéze vrcholilo v českých a moravských diecézích „Desetiletí duchovní obnovy národa“,¹⁴ které jistě přineslo své ovoce, ale bylo také ve svém závěru samotnými biskupy hodnoceno značně (sebe)kriticky.¹⁵ Proto určité příležitostné pastorační plánování v diecézi a některých farnostech v tomto období čerpalo inspiraci z tohoto celonárodního rámce. Navíc vybudování nového biskupského úřadu „na zelené louce“ byl jistě velmi náročný úkol, který biskupovi v těchto letech zabral mnoho času a energie. Snad i díky těmto okolnostem nebyl po vydání zmíněného pastýřského listu iniciován či dále rozvinut nějaký systematictější proces přípravy pastoračního plánu pro specifickou situaci diecéze a výzvy z pastýřského listu zůstaly, až na výjimky, bez nějaké širší či trvalejší odezvy.

SNAHA O VYTVOŘENÍ „PASTORAČNÍ STRATEGIE“

Ještě před závěrem Desetiletí, biskup František pak přeci jen inicioval jakýsi volný proces přípravy diecézní pastorační strategie. V Železné Rudě se 9. – 11. prosince 1996 sešla skupina asi dvaceti kněží

spolu s diecézním vedením. Na základě připomínek a návrhů vzešlých ze společných diskusí byl následně formulován *Návrh pastorační strategie pro Plzeňskou diecézi*.¹⁶ Tento osmistránkový návrh obsahuje úvodní, na Písmu a koncilních dokumentech postavenou stat' nazvanou „Všeobecnost poslání hlásat evangelium“ (I.), dále analýzu současné situace (II.) a zásady pro další hledání pastoračních priorit¹⁷ (III.); vše pak ústí do určení priorit pastorační strategie¹⁸ (IV.), přehledu již uskutečněných kroků (V.) a doporučení na další pro cestu¹⁹ (VI.). Celý dokument uzavíral dodatek s názvem „Několik poznámek k chodu biskupství a kurie“.²⁰

Po tomto velmi intenzivním začátku společné práce se však celý proces přípravy konkrétní strategie a postupných kroků opět nějak podivně rozpliznul. Byla sice snaha navázat několika dalšími dvoudenními pracovními setkáními kněží²¹ a několika menšími setkáními s dalšími pastoračními spolupracovníky, ale žádné konkrétní závěry se z těchto setkání nečinily. Některé pastorační aktivity jednotlivých farností či kněží během posledních tří let minulého století byly spíše inspirovány podněty z papežského listu *Tertio Millennio Adveniente*²² nebo přípravným procesem Plenárního sněmu katolické církve v České republice, který tehdy započal (viz níže). Na předchozí práci na pastorační strategii svým způsobem sice navázala činnost Diecézní pastorační rady (viz níže), ale zdá se, že podobně jako biskupova vize z roku 1994, ani tento již konkrétnější návrh pastorační strategie širší odezvu v diecézi nevyvolal a v jeho dalším rozpracovávání a realizaci se nějak systematicky nepokračovalo.

PRÁCE PASTORAČNÍCH RAD V DIECÉZI

Vedle povinné *kněžské rady* (do jejíž práce nevidím) byla v diecézi velmi záhy ustanovena také *diecézní pastorační rada* (počátkem roku 1995).²³ Podle vlastních stanov, diecézní pastorační rada má „přispívat k uskutečňování společenství v místní církvi spoluúčastí věřících na poslání církve“ (č. 1). Úkolem rady je „zkoumat a posuzovat otázky týkající se pastorační služby a diecéznímu biskupovi poskytovat konkrétní doporučení a návrhy (zvláště týkající se diecézního pastoračního plánu)“ (č. 2). Během prvních dvou funkčních období (1995 – 2001) se diecézní pastorační rada skládala z přibližně dvaceti členů (včetně široce zastoupených laiků)²⁴ a setkávala se každé tři až čtyři měsíce k diskusi nad aktuálními pastoračními záležitostmi, k přípravě pastorační strategie a k práci na různých dokumentech.²⁵ Některé z nich sice navazovaly na předchozí práci na přípravě pastorační strategie, ale zdá se, že nikdy neměly nějaký hlubší dopad v praktické pastoraci v diecézi.

V roce 2001 byly stanovy diecézní pastorační rady revidovány a počet jejích členů byl radikálně snížen na devět.²⁶ Přestože z tohoto období práce pastorační rady nemám k dispozici žádné materiály, na základě různých ústních referencí se zdá, že se současná pastorační rada většinou zabývá řešením mnoha různých právě aktuálních pastoračních záležitostí spíše než rozvíjením nějaké dlouhodobé pastorační strategie. Pokud jí pak i byly k diskusi předkládány některé návrhy dlouhodobějších vizí (viz níže v oddíle „Pastorační záměry“), zdá se, jejich různé verze byly měněny rychleji, než je členové rady stačili prostudovat a nějak se k nim vůbec vyjádřit. Další potíž v práci diecézní pastorační rady se zdá spočívat v tom, že její členové do jednání často přinášejí především zájmy a pohledy ze své vlastní pastorační „škatulky“, za kterou tam byli jmenováni, a příliš se jim asi nedaří hledat společný hlubší pohled na pastoraci v diecézi jako celku.

Koncem roku 1995 biskup František potvrdil stanovy pro *farní rady*²⁷ a doporučil jejich zavádění (bez jakékoli další praktické podpory tohoto procesu).²⁸ Podle zprávy zpracované pro diecézní pastorační radu v roce 1997²⁹ však v práci těchto rad byly hned od jejich počátku velmi vážné problémy a nejasnosti a zdá se, že pouze malá část z nich byla v tomto období schopna dostatečně naplňovat roli, která se od nich očekávala.³⁰ Navíc v diecézi neexistuje žádný oficiální přehled nejen o tom, jak kvalitně kde které farní rady pracují, ale ani o tom, v kolika farnostech jsou farní rady založeny. Podle pastoračního průzkumu³¹ z konce roku 2001 farní pastorační rady existují jen asi ve 40% sídelních farností diecéze; jen 28% z nich bylo označeno za „spíše užitečné“³² Příčiny neexistence struktur spoluzodpovědnosti jsou podle některých komentářů získaných během tohoto průzkumu spíše v pasivitě věřících,³³ podle jiných pak v postoji faráře.³⁴ Podobně i příčiny nefunkčnosti existujících farních rad byly hledány jak v nepřipravenosti jejích členů,³⁵ tak v přístupu faráře odlišném od očekávání některých členů či farností.³⁶

V roce 1997 zpracovala diecézní pastorační rada návrh statut *vikariátních pastoračních rad*; tento návrh byl později potvrzen biskupem jako doporučení pro ty vikariáty a farnosti, které by si přály spolupracovat tímto způsobem. Dodnes však v diecézi ani jediná vikariátní pastorační rada nevznikla. Obecně lze tedy konstatovat, že v diecézi je prozatím velmi málo funkčních pastoračních rad, které se navíc pravděpodobně jen velmi výjimečně věnují něčemu, co by bylo možné nazvat dlouhodobým pastoračním plánováním.³⁷

POKULHÁVJÍCÍ „SNĚMOVNÍ PROCES“

V červnu 1997 iniciovali čeští a moravští biskupové přípravný proces Plenárního sněmu katolické církve v České republice³⁸ a v březnu 1998 všichni diecézní biskupové vyzvali všechny katolíky, aby ve svých diecézích, farnostech, společenstvích, hnutích a křesťanských organizacích začali vytvářet tzv. „sněmovní kroužky“.³⁹ Tento přípravný proces v plzeňské diecézi nezískal širší odezvu (ačkoli zakládání kroužků bylo od počátku biskupem opakovaně doporučováno⁴⁰). Částečně to bylo pravděpodobně způsobeno i tím, že nastartování tohoto procesu na republikové úrovni doprovázely poměrně velké zmatky a malá informovanost a vize pro sněmovní kroužky (včetně jejich role v celém procesu) byla velmi nejasná. Přesto, že se v dalších letech informovanost zlepšila a kroužkům začaly být centrálně poskytovány poměrně kvalitní formační a diskusní materiály, ani dnes mnozí lidé nejsou přesvědčeni o tom, že hlas těchto diskusních skupin měl nějaký podstatnější vliv na přípravu podkladů pro oficiální jednání Sněmu. V plzeňské diecézi v roce 1999 oficiálně vzniklo čtyřicet dva sněmovních kroužků⁴¹ avšak pouze dvacet osm z nich bylo více či méně aktivních. V roce 2001 však nějaký pracovní kontakt pokračoval již jen se sedmnácti kroužky, z nichž pouze deset byly aktivnější v zasílání zápisů z diskusí. Právě ty se pak také aktivněji zapojili do přípravy a průběhu tzv. „Pastorační konference“ (viz níže).

VYHLÁŠENÍ PŘÍPRAVY „PASTORAČNÍHO PLÁNU“

V dubnu 2001 biskup František, povzbuzen papežským listem *Novo Millennio Ineunte*,⁴² vydal pastýřský list⁴³ oznamující zahájení přípravy „pastoračního plánu diecéze“⁴⁴ a zvoucí všechny „kněze, jáhny, laické pomocníky v pastorační i jednotlivé věřící ve farnostech“ ke spolupráci na díle obnovy. Oznamuje diecézi, že rokem 2001 bylo zahájeno „přípravné období“, jehož cílem je zejména: 1. oživení církve ve stávajících strukturách; 2. aktivnější zapojení kněží a laiků do procesu vytváření pastoračního plánu; 3. zlepšení spolupráce na úrovni farnosti, vikariátu a diecéze. Kromě tohoto vyhlášení a pozvání ke spolupráci však, pokud vím, žádné další konkrétní kroky pro iniciaci procesů této spolupráce a komunikace učiněny nebyly a celá myšlenka přípravy pastoračního plánu na čas opět zapadla nebo se přelila do (v úzkém kruhu tzv. „pastorační kurie“ a bez nějaké dlouhodobější vize připravovaného) pastoračního programu na každý rok.

ROČNÍ „PASTORAČNÍ PROGRAMY“

Pro rok 2001 byly v rámci ročního pastoračního programu „shora“ pro celou diecézi určeny dvě pastorační priority: a) vzdělávání a formace věřících formou katechezí, přednášek, biblických hodin apod.; b) podpora kněžského společenství na úrovni vikariátu i diecéze. Biskup v listě vyjádřil výslovné přání, aby se ve farnostech alespoň jednou za měsíc konala „pravidelná setkání nad Písmem sv. katechismem, přednáškami a společnou modlitbou“. V září 2001 se pak biskup obrátil dopisem na všechny kněze s připomínkou těchto pastoračních priorit na rok 2001 a s žádostí o vyplnění přiloženého dotazníku za každou farnost, který zjišťoval stav těchto priorit a činnost sněmovních kroužků v jednotlivých farnostech. Výsledky tohoto průzkumu sice nemám k dispozici, ale na základě osobního pozorování a rozhovorů myslím, že takovýto přístup přinesl v diecézi ovoce velmi různorodé: od skutečné iniciace nových formačních aktivit ve farnostech, přes mlčící nezájem až po vážnou kritiku odtrženosti diecézního centra od reálného života a neporozumění skutečným problémům jednotlivých farností.

Na rok 2002 žádné pastorační priority či roční „pastorační program“, pokud vím, určeny nebyly⁴⁵ (možná proto, že se pozornost přirozeně soustředila na téma v tomto roce pořádané „pastorační konference“, viz níže). V roce 2003 však biskup František opět na svůj úmysl určovat na každý rok konkrétní pastorační priority navazuje. V únoru vydává pastýřský list,⁴⁶ který je (po úvodních slovech

citovaných ze začátku *Gaudium et spes*) nesen papežovou výzvou z úvodu *Novo millennio ineunte* k „zajetí na hlubinu“ a k tomu, abychom si „s vděčností připomínali minulost, odhodlaně žili přítomnost a s důvěrou se otevřeli budoucnosti“. Biskup zde děkuje všem, kdo se v diecézi v minulém roce podíleli na růstu Božího království, zejména pak těm, kteří pomohli s uskutečňováním „pastoračních priorit minulých let“ (jejichž některé plody pak také vyjmenovává).⁴⁷ Po zmínce o „základní myšlence motta loňského roku“ (nejsem si jist, na co zde biskup navazuje) zdůrazňující prý povolání všech ke svatosti pak uvádí rozvoj a prohloubení živého farního společenství jakožto jeden z nutných předpokladů tohoto růstu ve svatosti.⁴⁸ Proto jako pastorační priority na rok 2003 biskup určuje: a) podporu života církve ve farnosti; b) podporu pastorační práce na úrovni vikariátu a slibuje, že „detailnější popsání a rozpracování obou okruhů pastoračních priorit, formy podpory, možnosti i nabídky pomoci, budou zveřejněny v ACEPu a v diecézním Zpravodaji“. Do poloviny tohoto roku (2003) se však žádné podobné rozpracování ani v ACEPu, ani ve Zpravodaji neobjevilo.

ORGANIZACE „PASTORAČNÍ KONFERENCE“

V únoru 2002 biskup František, inspirován návrhem příštím ze sněmovních kroužků, vydal pastýřský list⁴⁹ ohlašující jeho úmysl zorganizovat v květnu 2002 „Pastorační konferenci“ na téma „komunikace a dialog mezi kněžími a laiky v naší diecézi“. Jako motto konference byl zvolen citát z *Lumen gentium* (čl. 37) o důležitosti vzájemné odkázanosti kněží a laiků v církvi, jejich „přátelského vztahu“, „vlastní odpovědnosti“ a „spolupráce“. V nejzajímavější části listu, biskup přiznává, že se stále „učí být biskupem“ a vyjadřuje přesvědčení, že „všichni jsme se od roku 1989 museli mnohému naučit“. Zároveň však vyzývá, aby se tento individuální proces učení se novým věcem začal proměňovat v proces, kdy se budeme „vědomě učit převzít společnou zodpovědnost za církve a tuto mladou, teprve devítiletou diecézi“ a vyjadřuje naději, že po devíti letech trvání diecéze „bychom už mohli porozumět Božímu záměru i poslání naší diecéze v celosvětové církvi a v životě obyvatel Západních Čech“.

Každý „sněmovní kroužek“ a každá skupina kněží z jednotlivých vikariátů dostala za úkol poslat svůj psaný příspěvek na téma konference na biskupství. Oproti původnímu plánu, který počítal s tím, že se všechny jednotlivé příspěvky na konferenci živě přednesou (s následnou diskusí a prací ve skupinách na psaní „dopisu kněží laikům“ a „dopisu laiků kněžím“), byly nakonec z příspěvků vytvořeny dva sumáře (jeden laický a jeden kněžský), které na konferenci pak sloužily jako východisko pro další diskusi. Vlastní konference se zúčastnilo 63 lidí. Reakce na konferenci v kuloárech byly velmi rozmanité, až rozporuplné. Někteří ji považovali za alespoň malý krůček na cestě učení se vzájemně si naslouchat, jiní v ní viděli totální fiasko díky tomu, že se na ní ukázalo, jak vlastně spolu plodně diskutovat neumíme. V každém případě oba souhrny a část jednotlivých příspěvků byla po konferenci zveřejněna na diecézním webu⁵⁰ a po několika měsících váhání (v říjnu 2002) biskup uveřejnil rozhodnutí i v dalších letech pořádat podobné konference „podle postupu prací na vytváření pastoračního programu“, které by mohly pomoci tento proces podpořit jakožto „nástroj vzájemného poznávání a sdílení věřících diecéze, pro hledání společné cesty a směřování diecéze i jednotlivých farností, pro diskutování různých témat spojených s procesem vytváření pastoračního programu“.⁵¹

INTERNÍ NÁVRH „PASTORAČNÍCH ZÁMĚRŮ“

Nezávisle na organizaci Pastorační konference, biskup František dal v květnu 2002 vybranému okruhu lidí k diskusi pracovní dokument nazvaný *Pastorační záměry v Plzeňské diecézi*,⁵² který byl zpracován úzkou skupinou pastoračních pracovníků biskupství (včetně biskupa a generálního vikáře). Účelem tohoto rozsáhlého dokumentu mělo být „přiblížit záměr potřebné pastorační proměny a obnovy v plzeňské diecézi v nejbližších 10 letech“ a „sloužit jako výchozí materiál pro diskusi o obnově a restrukturalizaci diecéze a farností probíhající postupně v diecézích grémiích, presbyteriu, farních společenstvích, rodinách, v obcích“. V dokumentu se předpokládalo, že celý tento proces bude pravděpodobně trvat „mnoho měsíců až několik let“.

Vlastní „projekt“, uvedený dlouhým citátem z *Novo millennio adveniente* (čl. 29), zmiňoval ve svém prvním oddíle (CÍL) tři „cíle“: (1) reforma pastorační činnosti a jejích nástrojů; (2) restrukturalizace diecéze; (3) nalezení optimálního modelu ekonomického zajištění. Zatímco první a třetí cíl byly každý pouze krátce načrtnuty,⁵³ druhý cíl byl rozveden velmi detailně.⁵⁴ V materiálu bylo zdůrazněno, že každá změna ve

farní struktura by byla provedena pouze jakožto výsledek podrobných diskusí konkrétními odpovědnými lidmi a s věřícími ve farnostech. Pro případy, kdy se v některé farnosti takováto restrukturalizace společně nedohodne, se počítalo s jakýmsi „přechodovým stavem“.⁵⁵ V druhém oddíle (PRINCIPY) dokument zmiňoval pouze jeden „princip“: „Rozvíjet spiritualitu společenství: spoluprací, komunikací, dialogem (uvnitř farnosti, v diecézi); solidaritou, spoluodpovědností, sounáležitostí (mezi farnostmi); otevřeností (světu, novému, ekumeně); informovaností a identifikací s cílem pastorační obnovy.“ Třetí oddíl (DŮLEŽITÉ NÁSTROJE) zmiňoval „modlitební podporu provádějící celý proces přípravy a realizace“ a „vytvoření systému vzdělávání formace kněží a laiků a jeho uvedení do života“. Ve čtvrtém oddíle (REALIZACE CÍLE) nakonec bylo navrženo několik konkrétních kroků vedoucích k postupné realizaci.⁵⁶ K vlastnímu „projektu“ pak byl ještě připojen poměrně rozsáhlý komentář, seznam doporučené literatury a popis kompetence a náplně práce realizačního a diskusního týmu.

Po několika měsících ne příliš strukturované a ne příliš široké diskuse nad tímto návrhem (kněžská rada, pastorační rada, vikáři a pastorační kurie), biskup František přišel v listopadu 2002 s druhou verzí „Pastoračních záměrů“.⁵⁷ První část (STRUČNÉ ZÁSADY) zdůrazňovala: A) „cíl pastoračních záměrů“ (popis současného stavu a popis snah usilujících přetvořit „umírající“ církve v církve živou a přitažlivou); B) „co je třeba sledovat v jednotlivých oblastech“ (1. proměna pastorace ve farnostech;⁵⁸ 2. restrukturalizace farní správy;⁵⁹ 3. vyřešení péče o nepotřebné a neužívané kostely;⁶⁰ 4. reforma hospodaření v diecézi;⁶¹ 5. reforma práce vedení diecéze⁶²); C) „postupné kroky“ (důraz na dialogický charakter celého procesu, postupné zapojování účastníků diskuse v „postupně se rozšiřujících kruzích“, potřebu kvalitní analýzy situace a náčrt konkrétních kroků⁶³). Druhá část textu (PODROBNÉ ROZVINUTÍ ZÁSAD) se pak věnovala podrobnějšímu rozvedení části z dříve uvedených zásad doplněnému otázkami k diskusi.⁶⁴ Díky velkému rozsahu a podrobnému rozvedení otázky proměny pastorace ve farnostech (část A bod 1) se však text stal velmi nepřehledným a pro širší diskusi velmi těžko použitelným. Diskuse nad tímto textem či práce na dalším vývoji „Pastoračních záměrů“ pak postupně začátkem roku 2003 vyzněla nějak do ztracena. Biskup se svými spolupracovníky se rozhodl vrátit práci na pastoračních záměrech více k začátku a vytvořit úzkou pracovní skupinu, která by se této práci dlouhodoběji věnovala systematictější způsobem.

INICIACE DISKUSE O „PASTORAČNÍ RESTRUKUTRALIZACI“

Začátkem roku 2003, aniž by se nějak systematictěji pokračovalo na tvorbě oné plánované pracovní skupiny, se biskup se svými spolupracovníky rozhodl dočasně zaměřit především na jednu, jakoby nejuchopitelnější část celkové vize pastorační proměny, na nutnost restrukturalizace farností do větších celků. Praktickými důvody pro to mohla být skutečnost, že k nějakému typu restrukturalizace je diecéze tak jako tak tlačena stále méně únosným počtem kněží vzhledem k počtu spravovaných „farností“, a fakt, že momentálně nebyl k dispozici dostatečný počet lidí připravených k systematictějšímu rozvíjení pastoračních záměrů. Na druhou stranu určitá restrukturalizace farností byla nejspíše také vnímána jako podmínka toho, aby se tak teprve jednotlivým farnostem umožnilo nějak plodněji se účastnit širší diskuse o budoucí pastoraci v diecézi. Zároveň poměrně uchopitelná diskuse o tom, jestli ten či onen farní obvod považovat za svazek šesti farností (s farářem spolu s jáhnem či pověřeným laikem ulítanými po nedělních bohoslužbách) nebo za farnost jedinou složenou z malých místních společenství (s jednou nedělní eucharistií, kam se sjíždějí lidé z okolí), může také být chápána jako docela vhodný start k širší a hlubší následné diskusi o poslání farnosti, roli kněze, způsobu života dnešní společnosti a tomu odpovídajícímu způsobu pastorace.

Ať už tomu bylo tak či onak, v každém případě se biskup se svými spolupracovníky soustředili na předběžný návrh asi čtyřiceti budoucích farností v diecézi, které by časem měly nahradit současných více než 300 farností (z toho více než šedesát sídelních). Tím by se nejen mělo strukturálně podpořit rozvíjení společenství schopných plnějšího církevního života i poslání vůči širší společnosti, ale také by se tak měli uvolnit kněží pro kategoriální a týmovou pastoraci. Biskup tento návrh rozeslal předal všem vikářům se žádostí, aby na vikariátních konferencích byly projednávány konkrétní možnosti, jak a které farnosti do budoucna spojit a kde by měly mít své bohoslužebné centrum se sídlem faráře.

DESÁTÉ VÝROČÍ DIECÉZE A ŠIROKÁ DISKUSE

Do tohoto procesu pak přišlo slavení desátého výročí diecéze, při kterém biskup František při dvou příležitostech tuto vizi restrukturalizace vyhlásil i veřejně a předložil ji tak k diskusi všem. Ve své homilii při slavnostní mši k 10. výročí diecéze v katedrále 17. května 2003 mluvil o „budoucím životě církve odvíjejícím se především v živých společenstvích sdílené víry“, živých farnostech, centrech zasvěceného života a centrech nových hnutí a spiritualit a vyzval, že „je nutné dělat vše pro to, aby se to stalo normálním stylem života křesťanů a nikoliv pouze vítanou výjimkou“. Naznačil zde také, že to bude znamenat zvyknout si do takovýchto center spíše dojíždět, než že by všude mohly být bohoslužby jako doposud, a že to také bude vyžadovat jiný způsob péče o církevní stavby.⁶⁵

Toto farní hledisko ještě dále pak rozvinul o dva týdny později při mši svaté na poděkování za 10 let diecéze, kterou vrcholily Dny víry 2003. Po tom, co v první části homilie poměrně podrobně zdůraznil zodpovědnost křesťanů za společnost,⁶⁶ a zmínil stav příprav na plenární sněm, zaměřil se na spoluzodpovědnost za život a poslání církve v diecézi: „Dalším úkolem je naše společná odpovědnost za naši desetiletou diecézi, která stojí před velkými změnami ve způsobu pastorače i její struktury.“ Po načrtnutí příčin změněné situace a zdůraznění nevhodnosti dnešních pastoračních struktur vzniklých před více než dvěma sty lety za úplně jiných podmínek biskup František pokračoval: „Proto bude třeba přistoupit k následujícím krokům, jejichž vizi vám chci načrtnout a zároveň předložit k diskusi. Bude třeba přejít od plošné pastorače spíše k živým centrům, vytvořeným obvykle ve větších obcích. Kolem nich se vytvoří větší spádové oblasti, farnosti. Odhadujeme, že jich bude v naší diecézi asi kolem čtyřiceti. To je ovšem zatím věc diskuse, ověřené a vyzkoušené životem.“ Zdůraznil pak, že toto sice bude vyžadovat dojíždění do takovýchto center (podobně jako běžně dojíždíme za nákupy, na úřady či za kulturou), ale také to umožní prožítí hlubšího, členitějšího a svědectví schopného křesťanského společenství, kterému kněží a jejich spolupracovníci budou moci lépe sloužit nutnou formací. V místech dnešních „farností“ se pak lidé budou moci samozřejmě i dál scházet v menších skupinách k četbě Písma a společné modlitbě. Tento přístup bude navíc umožňovat, aby takovéto větší farnosti byly také v budoucnu schopné finančně zabezpečit jak péči o svůj kostel, tak svého faráře. Na závěr, po opětovném zdůraznění, že toto vše je předkládáno ne jako hotový recept, ale jako podnět k široké, dlouhodobé (ale zároveň i velmi urgentní) diskusi,⁶⁷ vyzval věřící k vzájemnému povzbuzování k ochotě k přijetí budoucích změn a k modlitební podpoře.

SEMINÁŘ „KÝČ – IDOL – SCHÉMA – IKONA“

Tím, že se potřebě široké, modlitbou doprovázené diskuse pro hledání konkrétní podoby takto nastíněné vize dostalo takto při Dnech víry veřejného potvrzení, znovu mnohem intenzivněji vyvstala potřeba utvoření oné již dříve zmíněné pracovní skupiny, která by připravila podklady pro dlouhodobější proces pastorační proměny a pomohla jej biskupovi a jeho spolupracovníkům iniciovat a doprovázet. Proto byl na září 2003 domluven dvoudenní pastorační seminář na téma pastoračního plánování, na který budou pozváni všichni profesionálně zaměstnaní v pastorači v diecézi. Hlavním cílem programu bude pokusit se ukázat, že pastorační plánování nemusí být chápáno jako nějaká církevní pětiletka („kýč“), jakýsi manažerský všelék („idol“), či jako pouhá praktická pomůcka („schéma“), ale především jako prostor proměny na základě setkání s Božím tajemstvím uprostřed dnešního světa („ikona“). Na základě tohoto hlubšího porozumění bude vytvořen prostor k načrtnutí možností některých praktických postupů a ke společné reflexi procesů pastoračního plánování v naší diecézi. Kromě toho by zde biskup František však také chtěl některé z účastníků také pozvat k trvalejší spolupráci v pracovní skupině, která by se pastoračnímu plánování věnovala systematictěji.

ZÁVĚREČNÁ REFLEXE

Při celkovém pohledu na jednotlivé snahy o určitou iniciativu směrem k pastoračnímu plánování v diecézi je možno konstatovat, že přesto, že během deseti let existence diecéze zde bylo poměrně hodně takovýchto iniciativ, zdá se, že nikdy tyto snahy do diecéze nepronikly širěji a že nikdy neměly příliš konkrétní dopad na běžný život a pastorači v jednotlivých farnostech. Navíc se nejspíše také zatím nepodařilo získat trvalejší a širší podporu nebo zájem o diskusi na toto téma u většiny kněží, ani u nějakého širšího okruhu ostatních aktivních věřících v diecézi. Při hledání důvodu tohoto stavu a

procházení typu a sledu jednotlivých výše načrtnutých iniciativ si můžeme všimnout několika důležitých věcí:

- Skoro každá iniciativa zaměřená na pastorační plánování v diecézi byla posléze nějakým způsobem překryta nějakou jinou pastorační iniciativou (desetiletím duchovní obnovy, velkým jubileem, plenárním sněmem, desátým výročím diecéze) a zdá se, že tyto dvě iniciativy se pak většinou nepodařilo plodně skloubit.
- Každá další iniciativa často jakoby přicházela bez přílišné návaznosti na to, co se již udělalo při předchozích fázích, spíše jako spontánní reakce na nějakou novou situaci či podnět, než jako výsledek stálého hlubšího procesu.
- Ve většině případů těchto pastoračně-plánovacích iniciativ nebyly realisticky domyšleny konkrétní způsoby jejich realizace nebo naplánovány další nutné konkrétní kroky; a tam, kde naplánovány byly, nebyla nakonec s různých důvodů dodrženy.
- Skupinám, které se podílely na pastoračním plánování jak na úrovni diecéze, tak na úrovni farností či sněmovních kroužků, většinou chyběly konkrétní zkušenosti s doprovázením takovýchto procesů a s přístupy, které by umožnily jak výběr vhodně obdarovaných lidí, tak plodné zapojení všech a využití všech darů, které jsou ve skupině přítomné.
- Farním pastoračním radám a sněmovním kroužkům navíc nejspíše akutně chybí nějaká podpůrná struktura umožňující jejich metodické vedení, odbornou formaci a duchovní doprovázení; v případě farních rad se navíc zdá, že současná podoba jejich stanov a v nich obsažených očekávání jejich nefunkčnosti spíše napomáhá.
- Kromě případu „pastorační konference“, nikdy se příliš nepodařilo (a zdá se, že o to ani nebyla přílišná snaha) propojit procesy, které se v této oblasti (někde zcela přirozeně) odehrávají na úrovni různých společenství, farností či vikariátů, s procesy celodiecézními.
- Toto prolínání se příliš nedařilo ani s různými procesy duchovní obnovy a cestami k hlubší modlitbě, které také různě probíhají napříč diecézí; jestliže některým modlitbou žijícím a Duchem zapáleným jednotlivcům a společenstvím možná chybí určitá ochota nebo příležitost k zapojení se do takovýchto pastoračně-plánovacích procesů, tyto procesy jsou na druhou stranu někdy samy o sobě provázeny často jen velmi formální modlitbou.
- V několika případech je možno konstatovat očividné rozčarování nebo jistou zahořklou pasivitu poté, co se někteří lidé angažují v určitých diskusních fórech na téma způsobu pastorační obnovy v diecézi, ale buď nevidí žádný konkrétní dopad těchto diskusí nebo dokonce vidí, že se s výsledky těchto diskusí dál vůbec nepracuje.
- Pod mnohými nezdary v průběhu takovýchto procesů lze vytušit nejen nepřítomnost strukturální podpory či odbornou nepřipravenost účastníků, ale také někdy naši neschopnost obyčejné lidské spolupráce a komunikace.

Na druhou stranu, kdo nic nedělá, nic nezkaží a také se nic nenaučí. Myslím, že celá tato série různých pokusů o pastorační plánování pro nás také může být při zpětném pohledu skvělou praktickou školou, která při spojení s některými zkušenostmi odjinud, s trochou nějaké té teorie a praktické formace, pevným a citlivým biskupovým vedením a tuctem lidí, kteří ještě nad diecézí nezlomili hůl může přinést velmi dobré ovoce. Navíc se zdá, že i v celém takto popsaném procesu lze již nyní vyzorovat určité tématické stálíce, které, obohacené citlivou komunikací s „terénem“ a prolnuté s procesy duchovní obnovy, budou moci být spolehlivými opěrnými body pro hledání odpovědi na otázku, co Duch říká naší plzeňské diecézi právě v dnešní době. Jak na to? To už nechám na jindy nebo přenechám jiným.

BIBLIOGRAFIE

- „1. pastorační konference plzeňské diecéze“, <http://plzen.cirkev.cz> TEXTY – PASTORAČNÍ PLÁNOVÁNÍ.
- „Zpráva pro pastorační radu o průběhu sněmovního procesu v plzeňské diecézi ke dni 19. 11. 1999“, Plzeň: Biskupství Plzeňské, 1999.
- Biskupové českých a moravských diecézí, „Poselství českých a moravských biskupů všem lidem dobré vůle v České republice k závěru Desetiletí duchovní obnovy národa“, *Katolický týdeník* 48 (1997).
- Česká biskupská konference, „Dokument o vyhlášení Pastoračního sněmu“ (Velehrad: ČBK, 1997) na <http://snem.cirkev.cz>.
- Hájek, Jiří, „Zkušenosti z práce farních rad“, pracovní dokument pro Diecézní pastorační radu, Plzeň: Biskupství Plzeňské, 1997.
- Hruška, Petr, „*Hodte síť na pravou stranu lodi*“: Pastorační plánování v církevních dokumentech, k dispozici na <http://plzen.cirkev.cz> TEXTY – PASTORAČNÍ PLÁNOVÁNÍ.
- Hruška, Petr, „*Na tvé slovo, Pane*“: Pastorační plánování ve světě, k dispozici na <http://plzen.cirkev.cz> TEXTY – PASTORAČNÍ PLÁNOVÁNÍ.
- Hruška, Petr, *Reform and Renewal: Theological Reflection on Organising Pastoral Ministry in the Diocese of Pilsen*, Dublin: All Hallows College, 2002.
- Jan Pavel II., *Novo millennio ineunte: Apoštolský list papeže Jana Pavla II. na závěr Jubilejního roku 2000* z 6. ledna 2001, Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2001.
- Jan Pavel II., *Tertio Millennio Adveniente: Apoštolský list Jana Pavla II. o přípravě na Jubilejní rok 2000* z 20. listopadu 1994, Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1995.
- Návrh pastorační strategie pro Plzeňskou diecézi*, „Do textu otce biskupa zapracovány připomínky ze setkání dvaceti kněží diecéze v Železné Rudě 9. - 11. 12. 96“.
- Pastorační záměry v Plzeňské diecézi, verze 01*; 24. 5. 2002.
- Pastorační záměry v Plzeňské diecézi, verze 02*; 14. 11. 2002
- Radkovský, František, „Homilie při mši sv. na poděkování za 10 let diecéze“ z 31. 5. 2003, katedrála sv. Bartoloměje.
- Radkovský, František, „Homilie při slavnostních bohoslužbách 17. května 2003 v katedrále sv. Bartoloměje, ACEP 5 (2003) č.j. 987/2003.
- Radkovský, František, „Pastýřský list k pastorační konferenci o komunikaci kněží a laiků v diecézi“ z 21. února 2002, Plzeň: Biskupství plzeňské, 2002.
- Radkovský, František, „Pastýřský list o pastoračních prioritách roku 2003“ z 9. února 2003, Plzeň: Biskupství plzeňské, 2003.
- Radkovský, František, „Pastýřský list o pastoračním programu“ z 26. března 2001, Plzeň: Biskupství plzeňské, 2001.
- Radkovský, František, „Výzva všem věřícím, správcům farnostní a všem křesťanským společenstvím k vytváření sněmovních kroužků v diecézi a ve společenstvích zasvěceného života“, Plzeň: Biskupství plzeňské, 1998.
- Radkovský, František, *Obraz církve*, pastýřský list plzeňského biskupa z roku 1994, Plzeň: Biskupství plzeňské, 1994.
- Stanovy diecézní pastorační rady*, potvrzené diecézním biskupem 6. října 1994, ACEP 10/94, Č.j. 2654/94.
- Stanovy farních rad*, potvrzeny diecézním biskupem 1. listopadu 1995, *Společnost pro církevní právo*, <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/farrad.htm>.
- Zpravodajem plzeňské diecéze* z června 2003, rubrika „Ptáme se...“.

Pracovní dokumenty diecézní pastorační rady

- „Návrh vikariátních center života“ (1996)
- „Co očekáváme od kněze?“ (1996)
- „Pastorační služba ve větších městech“ (1997)
- „Pastorační služba v menších městech a na venkově“ (1997)
- „Pastorační strategie pro plzeňskou diecézi“ (1997)
- „Plán pastorační péče o laiky v plzeňské diecézi“ (1997)
- „Návrh statut Vikariátních pastoračních rad“ (1997)
- „Zkušenosti z práce Farních rad“ (1997)
- „Jak aktivovat věřící?“ (1999)
- „Příprava na manželství v plzeňské diecézi“ (1999)

POZNÁMKY

- ¹ Viz např. moderovaná rozprava biskupa Františka Radkovského a generálního vikáře Adrián Zemka v rámci programu Dnů víry v sobotu 31. 5. 2003 v plzeňské katedrále nazvaná „Co se nám podařilo a co ne“, homilie biskupa Františka při mši na poděkování za deset let diecéze téhož dne v katedrále a anketa uspořádaná *Zpravodajem plzeňské diecéze* (viz *Zpravodaj* z června 2003, rubrika „Ptáme se...“).
- ² Tento text je založen na mé disertační práci pro postgraduální kurs MA in Pastoral Leadership nazvané *Reform and Renewal: Theological Reflection on Organising Pastoral Ministry in the Diocese of Pilsen* (Dublin: All Hallows College, 2002) Chapter 1: Contextualising the Diocese, Part 1.3 The Church in Pilsen Diocese, Section 1.3.4 Phases of Diocesan Pastoral Planning.
- ³ Jan Pavel II., *Novo millennio ineunte: Apoštolský list papeže Jana Pavla II. na závěr Jubilejního roku 2000* z 6. ledna 2001 (Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2001) viz např. články 3; 15; 29; 31; 34; 38; 42; český text je také k dispozici na <http://tisk.cirkev.cz/art/clanek.asp?id=259>.
- ⁴ Při pastoračním průzkumu mezi pastoračními pracovníky v diecézi koncem roku 2001 se mezi kritickými připomínkami k diecéznímu vedení na prvních dvou místech umístily výtky „nedůslednosti“ a „nedostatku pastorační koncepce“; viz Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3. Podobně i při dotazování se mnoha dalších lidí, pastoračních „profesionálů“ i „laiků“, se rozvoj dlouhodobější pastorační koncepce ukazoval jako něco, co je všeobecně chápáno jako jedna z priorit pro další rozvoj diecéze; viz Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.4.
- ⁵ Tomáš Lachman, *Zpravodaj* červen 2003, „Ptáme se...“
- ⁶ Viz např.: „Dalším úkolem je naše společná odpovědnost za naši desetiletou diecézi, která stojí před velkými změnami ve způsobu pastorace i její struktury... Proto bude třeba přistoupit k následujícím krokům, jejichž vizi vám chci načrtnout a zároveň předložit k diskusi. Bude třeba přejít od plošné pastorace spíše k živým centrům, vytvořeným obvykle ve větších obcích. Kolem nich se vytvoří větší spádové oblasti, farnosti. Odhadujeme, že jich bude v naší diecézi asi kolem čtyřiceti...“ František Radkovský, „Homilie při mši sv. na poděkování za 10 let diecéze“, plzeňská katedrála 31. 5. 2003. Podrobnější rozbor viz dále.
- ⁷ František Radkovský, *Obraz církve*, pastýřský list plzeňského biskupa z roku 1994 (Plzeň: Biskupství plzeňské, 1994).
- ⁸ „Náš Pán Ježíš Kristus chtěl, aby církev byla obrazem Nejsvětější Trojice. Tedy obrazem společenství tří božských osob, vzájemně otevřených v dokonalém sdílení. Prvotní církev, jak ji známe ze Skutků apoštolů (viz např. Sk 2,41-47; Sk 4,32-35) ale i z epistol, tomu odpovídala. Byla to živá společenství - nejprve v Jeruzalémě a později i na dalších místech - v nichž jednotliví křesťané horlivě předávali radostnou zvěst o spásě dál. Především svědectvím vlastního života, ale i života celého společenství. Proto se křesťanství záhy rozšířilo po celém tehdejší světě.“ Radkovský, *Obraz církve*.
- ⁹ „To je obraz života církve, jak jsme jej zdědili a také prožívali. A to tím spíš, že posledních čtyřicet let totality v nás tento způsob života ještě upevnilo. Církev byla zatlačena do kostelů, její život byl oficiálně omezen pouze na bohoslužby a na působení kněží. Tak byla snadněji kontrolovatelná.“ Radkovský, *Obraz církve*.
- ¹⁰ „Všichni dobře víme, že se rozvíjel bohatý život i mimo tyto státem vymezené hranice: zvláště v posledních dvaceti letech totality došlo k bohatému rozkvětu mnohých řeholních, ale především laických společenství, hnutí a spiritualit. Tak se začal rozvíjet nový, bohatší obraz života církve, ukázaný už předtím na Druhém vatikánském koncilu.“ Radkovský, *Obraz církve*.
- ¹¹ „Je ovšem chyba, že dnes, v době naprosté svobody církve, v našem jednání a uvažování do značné míry podvědomě přetrvává onen mnohem „chudší“ obraz života církve, který je omezen na činnost kněží a soustředěn pouze na bohoslužby, udílení svátostí a opravy kostelů... Zůstáváme tak uzavřeni společností, protože nám chybí síly, abychom ji mohli v širokém záběru oslovit a nabídnout jí bohatství, které nám Pán svěřil a přikázal předávat ho dál (Mt 28,19n; Mk 16,15n). Společnost nás pak většinou vnímá jako uzavřený spolek, který se stará jen o to, aby mu byl vrácen jeho majetek. Duchovní prázdno v duši národa pak zaplňují jiní, bohužel velmi často hodnotami pochybné kvality... Jsem si však jist, že nás Pán chce přivést k jinému, původnímu obrazu církve, k obrazu živé rodiny žijící se svým Pánem přítomným upředřed ní a nesoucí Jeho evangelium všemi svými členy všem lidem, blízkým i vzdáleným...“ Radkovský, *Obraz církve*.
- ¹² „Co z toho vyplývá? Čím dál víc je jasné, že nestačí jen zajistit servis svátostí a bohoslužeb, jakkoliv nikdo nepochybuje, že mše sv. je vrcholem života církve. Vrchol však předpokládá rozmanitost života, který završuje. Je nebezpečným zmrzačením církve, když se nám její život scvrkne jen na vrchol. A to se nám stává až příliš často... Co je tedy zapotřebí? *Vytvářet společenství života v církvi, především v jejich základních strukturách, tj. ve farnostech*. Společenství v plném významu toho slova, to znamená skupiny nikoliv do sebe uzavřených jedinců, ale vzájemně otevřených a sdílejících se osob. To ovšem předpokládá i změnu pohledu v našem úsilí o svatost. Nemůže nám jít jen o naši osobní svatost, o rozvíjení a prohlubování vztahu „já a Bůh“. Musíme do svého duchovního obzoru pojmout i bratry a sestry kolem nás, přijmout odpovědnost i za jejich spásu, za jejich úsilí o svatost. Musíme rozvíjet autenticky evangelijní vztah „já, bratr, Bůh“ (viz např. 1 Jan 4,11n.20n).“ Radkovský, *Obraz církve*.
- ¹³ „Má to ovšem jeden háček... Vyžaduje to ode všech velkou toleranci, trpělivost a odvahu jít po církvi osvědčených, i když třeba osobně nevyzkoušených cestách. *Moc vás o to všechny, kněze i laiky, prosím!* Jde o prospěch církve i celé společnosti. Stojí to za námahu a úsilí! Je třeba, aby se změnilo smýšlení laiků i kněží. Laici musí odložit vztah k životu a provozu své farnosti připomínající třeba vztah k železnici. Tam většinou stačí koupit si jízdenku, nasednout a jet, aniž bychom si museli dělat příliš starostí s tím, zda jsou položeny a dobře udržované koleje, zda funguje lokomotiva a podobně. Ve farnosti nestačí jenom přijít do kostela, dát nějaké peníze do sbírky a jinak se starat jen - v dobrém slova smyslu - sám o sebe, případně o svou rodinu a své nejbližší. Je nutné vzít spolu s knězem odpovědnost za farnost, ba za celou obec, to znamená i za nevěřící a hledající v obci...“ Radkovský, *Obraz církve*.
- ¹⁴ Desetiletí přípravy na milénium smrti sv. Vojtěcha (vyhlášené Františkem kardinálem Tomáškem ještě za komunistického režimu v roce 1987) mělo své každoroční pastorační téma, určitou cílovou skupinu v církvi, „modelového“ světce, navržený program pro farnosti a společenství a každoroční celonárodní pout'. Ačkoliv první dva roky ještě za totality byly duchovně i pastoračně velmi nabitě a vrcholily nezapomenutelnou poutí v Prachaticích, další pokračování programu bylo převálcováno měnící se politickou situací a záleželo spíše na jednotlivých farnostech či kněžích, jak dalece se tímto programem nechali ve své pastorační inspirovat.
- ¹⁵ Čestí a moravští biskupové vydali poslední rok Desetiletí velmi sebekritický list, ve kterém přiznávají, že se nezdařilo přesah impulsů Desetiletí do širší společnosti, že církev nebyla schopná jasně stanovit priority, že byla příliš zaměřena na restituce svého ukradeného majetku a že nevedla žádný vážnější dialog s lidmi jiných názorů; viz Biskupové českých a moravských diecézí, „Poselství českých a moravských biskupů všem lidem dobré vůle v České republice k závěru Desetiletí duchovní obnovy národa“, *Katolický týdeník* 48 (1997).
- ¹⁶ Text, který mám k dispozici, je nedatován, ale pod hlavním nadpisem zmíněným výše je poznámka: „Do textu otce biskupa zapracovány připomínky ze setkání dvaceti kněží diecéze v Železně Rudě 9. - 11. 12. 96“.

- ¹⁷ Tyto zásady byly formulovány takto: 1. potřeba vidět specifičnost situace; 2. uvědomění si neudržitelnosti současného stavu pastorační; 3. důvěra v Boží provázení na nové cesty.
- ¹⁸ Těchto priorit bylo tehdy identifikováno devět: 1. probuzení vědomí povolání k evangelizaci u každého a praktické uskutečňování prvotní evangelizace; 2. formace a doprovázení laických pomocníků v pastorační; 3. oživení diecézního presbyteria a stálá pastorační i duchovní formace kněží; 4. citlivá pastorační povolání; 5. soustředění pastorační tam, kde je život, a tomu odpovídající struktura farností; 6. podpora a doprovázení „základních společenství“ a farních rad; 7. evangelizace ve speciálních oblastech; 8. spolupráce s řeholemi, komunitami a hnutími; 9. praktický ekumenismus.
- ¹⁹ Tato „doporučení“ obsahovala čtrnáct konkrétních bodů včetně upřesnění plánu reorganizace duchovní správy, zavedení instituce „technických administrátorů“, vytvoření „evangelizačního týmu“, praktického podporování vzniku „základních společenství“ a farních rad, zavedení jakési kněžské „rekvalifikace“ pro nové podmínky, podpory týmové práce kněží a jejich společného bydlení apod.
- ²⁰ Zde byl především kladen důraz na zlepšení personální politiky, managementu a komunikace.
- ²¹ Např. v 21. – 22. ledna 1997 Mariánských Lázních.
- ²² Jan Pavel II., *Tertio Millennio Adveniente: Apoštolský list Jana Pavla II. o přípravě na Jubilejní rok 2000* z 20 listopadu 1994 (Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1995).
- ²³ *Stanovy diecézní pastorační rady*, potvrzené diecézním biskupem 6. října 1994 (ACEP 10/94, Č.j. 2654/94).
- ²⁴ Složení pastorační rady bylo v tomto období podle stanov následující: devět laiků (po jednom z každého vikariátu, vybrání vikářem po konzultaci návrhů z vikariátu); tři kněží (vybrání Kněžskou radou po konzultacích s vikáři); jeden zástupce mužských řeholí a jedna zástupkyně ženských řeholí; jeden zástupce trvalých jáhnů (volený jáhny); pastorační pracovníci jmenovaní biskupem zodpovědní za jednotlivé oblasti: pastorační, katecheze, Charita, mládež, média, vězení, zdravotnictví, školství, rada laiků (nikdy nebyla zřízena), umění, rodina; pět dalších členů (kněží, řeholníků, laiků) jmenovaných biskupem – celkem 30 členů (Stanovy, č. 6). V praxi se k práci rady scházelo kolem 20 jejích členů.
- ²⁵ Nejdůležitější z těchto dokumentů byly *Stanovy pastoračních (farních) rad* (1995) a *Stanovy ekonomických rad farností* (1996). Dalšími zpracovanými dokumenty byly např. „Návrh vikariátních center života“ (1996, nikdy neuskutečněn); „Co očekáváme od kněze?“ (1996); „Pastorační služba ve větších městech“ (1997); „Pastorační služba v menších městech a na venkově“ (1997); „Pastorační strategie pro plzeňskou diecézi“ (1997); „Plán pastorační péče o laiky v plzeňské diecézi“ (1997, nikdy nebyl projednáván); „Návrh statut Vikariátních pastoračních rad“ (1997, nikdy neuskutečněn); „Zkušenosti z práce Farních rad“ (1997); „Jak aktivovat věřící?“ (1999); „Příprava na manželství v plzeňské diecézi“ (1999).
- ²⁶ Podle revidovaného č. 6 Stanov se dnes Diecézní pastorační rada skládá (kromě diecézního biskupa jakožto předsedajícího) z generálního vikáře, biskupského vikáře pro pastorační (žádný není jmenován), jednoho zástupce kněží v aktivní službě v diecézi, jednoho zástupce Diecézního centra mládeže, jednoho zástupce Charity, jednoho zástupce Pastoračního centra pro laiky, jednoho zástupce věřících z Plzně a jednoho zástupce věřících z ostatních oblastí diecéze (aniž by byl definován způsob výběru).
- ²⁷ *Stanovy farních rad*, potvrzeny diecézním biskupem 1. listopadu 1995 (*Společnost pro církevní právo*, <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/farrad.htm>).
- ²⁸ Pastorační rady farností (v diecézi se používá název „farní rady“) jsou podle svých stanov chápány jakožto poradní a pracovní orgán faráře nebo administrátora farnosti. Jejich členové jsou zčásti voleni farností a zčásti jmenováni farářem nebo delegováni různými spolky. Podle stanov, v případě neshody mezi farářem a farní radou se má záležitost projednat na příštím zasedání. Pokud neshoda trvá, má být záležitost oznámena diecéznímu biskupovi, který ji pak má rozhodnout (viz. Stanovy, č. 19).
- ²⁹ Jiří Hájek, „Zkušenosti z práce farních rad“, pracovní dokument pro Diecézní pastorační radu (Plzeň, 1997).
- ³⁰ Zpráva zmiňuje dva nejčastější předsudky na straně laiků a čtyři na straně kněží: Na jedné straně, někteří farníci si myslí, že všechna rozhodnutí a celá pastorační je záležitost faráře. Na straně druhé, někteří farníci by rádi rozhodovali sami bez faráře, kterého by spíše rádi řídili. Na straně kněží jsou zmíněny tyto nedostatky: autoritativní postoje; neochota či neschopnost týmové práce; vážné předsudky vůči laikům s teologickým vzděláním; jakési zvláštní zalíbení v pracovní přetížnosti, které může být prezentováno jako ctnost. Také zde však čteme: „Stížnosti laiků na autoritativní kněze jsou stejně časté jako stížnosti kněží na autoritativní biskupy.“ Hájek, „Zkušenosti“, 1.
- ³¹ Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3.
- ³² Farní pastorační rady existují ve 40% sídelních farností diecéze, s větší pravděpodobností ve větších farnostech a ve farnostech spravovaných nějakým (i když třeba velmi malým) pastoračním týmem. Zatímco 28% z existujících farních rad bylo označeno jako spíše „užitečné“, 40% z nich naopak jako spíše „neužitečné“ (s 33% někde mezi). Tento „kvantitativní“ obrázek opět velmi dobře odpovídá komentářům o fungování farních pastoračních ve „farním dotazníku“: Zde z devíti přímých zmínek o farních radách jich osm bylo negativních, přičemž ty dvě pozitivní byly spíše buď vyjádřením naděje jednoho z farníků na vznik fungující farní rady po příchodu nového faráře než popisem současného stavu („Domnívám se, že se podaří vytvořit farní radu, která by na začátku dala dohromady určitou skupinu farníků a popřípadě další menší skupinky, které by se scházely, lépe poznávaly problémy farnosti a farníků tak, aby mohlo dojít k živějšímu společenství, pomoci, čtení písma svatého a dalším výkladům.“) nebo vyjádřením trochu zvláštní motivace pro fungování farní rady („Farní rada - většina věcí se řeší za pochodu, některé důležitosti potřebují dostat „štábní“ kulturu a také se mají farní radové „cítil“ potřební.“). Podle Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3.
- ³³ Například: „Laické struktury tu (snad jen zatím) nejsou a tradičním starším farníkům nechybí. Dokud farnost nic nedělá, nepotřebuje orgány.“ Z „farního dotazníku“, viz Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3.
- ³⁴ Například: „U nás ekonomická ani farní rada neexistují. Podle našeho duchovního správce jde o zbytečné tříštění sil, které stojí mnoho jeho úsilí hlídat. Lepší je být dobrým organizátorem a určité věci si dělat sám.“ „Nemůžeme založit farní radu.“ „Usiloval jsem o založení farní a ekonomické rady, ekonomická byla formálně založena, nic nedělá, farní rada byla odmítnuta, protože existuje v centrální farnosti.“ Z „farního dotazníku“, viz Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3.
- ³⁵ Například: „Farní rada - neinformuje ani v diecézním, ani ve farním věstníku. Navíc ani neví (někteří), co by měla prosadit, navrhnout nebo schválit - jen sedí (a civí...).“ Z „farního dotazníku“, viz Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3.
- ³⁶ Například: „Byl jsem členem farní rady v sousední farnosti, která pro naši farnost byla „centrální“. Po třech setkáních jsem byl přestán zván a praktiky faráře a „silné trojky“ byly nedůstojné demokratické společnosti.“ Z „farního dotazníku“, viz Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3.
- ³⁷ I když to není přímo téma této studie, pro zajímavost doplňuji, že ačkoli *ekonomické rady* byly potvrzením svých statut koncem roku 1996 v diecézi nařízeny jako povinné orgány (sídelních) farností, koncem roku 2001 existovaly (alespoň formálně) v pouze polovině sídelních farností (opět s větší pravděpodobností ve větších farnostech a ve farnostech spravovaných alespoň malým pastoračním týmem).

Zatímco 41% existujících ekonomických rad bylo označeno jako „užitečné“, 32% z nich je vnímáno jako spíše „neužitečné“ (s 27% někde mezi); viz Petr Hruška, *Reform and Renewal*, část 3.2.3.

³⁸ Česká biskupská konference, „Dokument o vyhlášení Pastoračního sněmu“ (Velehrad: ČBK, 1997). Všechny důležité dokumenty (včetně tohoto) a další informace ohledně sněmu lze získat na <http://snem.cirkev.cz>. První oficiální zasedání sněmu se koná v červenci 2003.

³⁹ „Sněmovní kroužky“ jsou malé diskusní skupiny provázené poučeným animátorem, ve kterých se podle daného plánu a poskytnutých inspirativních otázek diskutují různá pastorační témata a výsledky těchto diskusí jsou přes diecézního moderátora poskytovány ústředí Sněmu. Zároveň mají jejich členové možnost z průvodních materiálů získat kvalitní informace o diskutovaných tématech a jsou tak vedeni k další společné či osobní formaci. Až doposud, každý rok byla v kroužcích diskutována vždy jedna hlavní oblast (inspirovaná a provázená hlavními koncilovými dokumenty): po jakési rozjezdové či formační fázi (r. 1999; Lumen Gentium nebo Tertio Millennio Adveniente), se pak diskutovala témata *O církvi* (r. 2000; Lumen Gentium), *Církev a svět* (r. 2001; Gaudium et Spes), *Bible* (první polovina r. 2002; Dei Verbum) a *Liturgie* (druhá polovina r. 2002; Sacrosanctum Concilium).

⁴⁰ František Radkovský, „Výzva všem věřícím, správcům farnostní a všem křesťanským společenstvím k vytváření sněmovních kroužků v diecézi a ve společenstvích zasvěceného života“ (Plzeň: Biskupství plzeňské, 1998).

⁴¹ Sněmovní kroužky častěji vznikly v obcích či městech s vyšším počtem obyvatel (25% v místech do 5.000 obyvatel, 28% v místech mezi 5.000 a 50.000 obyvateli, dalších 47% pak v místech větších než 50.000), s mírně převažujícím mužským členstvem, spíše mladší (57% členů do 50 let věku), většinou s vysokoškolským vzděláním; „Zpráva pro pastorační radu o průběhu sněmovního procesu v plzeňské diecézi ke dni 19. 11. 1999“ (Plzeň: Biskupství Plzeňské, 1999). V diecézi nevznikl ani jediný „kněžský“ sněmovní kroužek, přesto, že v každém vikariátu měl podle původních biskupových představ vzniknout alespoň jeden.

⁴² Biskup ve svém listě cituje papežovu výzvu (v článku 29 papežova listu) k vytváření pastoračních plánů v místních církvích: „Je však nutné, aby se tento program proměnil v pastorační plány, uzpůsobené situaci jednotlivých společenství. (...) Svátý otec proto naléhavě vyzývá pastýře místních církví, aby s pomocí nejrůznějších složek Božího lidu s důvěrou načrtli etapy budoucí cesty. (...) Čeká nás tedy radostné dílo obnovy pastorační činnosti. Týká se nás všech.“ Jan Pavel II., *Novo Millennio Ineunte* (Praha: ČBK, 2001) 23-24.

⁴³ František Radkovský, „Pastýřský list o pastoračním programu“ z 26. března 2001 (Plzeň: Biskupství plzeňské, 2001).

⁴⁴ „V naší diecézi chceme v souladu s papežovým přáním připravit pastorační plán, který bude vycházet z reálného stavu společnosti a diecéze. Jeho záměrem je podpořit to, co už přináší dobré ovoce a hledat i další cesty.“ Radkovský, „Pastýřský list o pastoračním programu“.

⁴⁵ Ve svém pastýřském listě o pastoračních prioritách na rok 2003 biskup František sice zmiňuje jakousi „základní myšlenku motta loňského roku: ‚*Všichni jsme povoláni ke svatosti*,‘ jež úzce souvisí s papežovou výzvou, ‚*zajed na hlubinu!*‘, ale žádný zvláštní pastýřský list vyhlášený pastorační prioritou na rok 2002 na internetových stránkách plzeňského biskupství není.

⁴⁶ František Radkovský, „Pastýřský list o pastoračních prioritách roku 2003“ z 9. února 2003 (Plzeň: Biskupství plzeňské, 2003).

⁴⁷ „S vděčností myslím zejména na farnosti a menší společenství, kde se podařilo uvést do života pastorační priority minulých let, ať už to jsou setkávání ve společenství nad Písmem svatým, k modlitbě nebo vzdělávací programy, či to byla práce sněmovního kroužku. V některých farnostech se daří setkávání věřících po bohoslužbě či rozhovoru a vzájemnému sdílení nad šálkem čaje a kávy. Za připomenutí stojí také velký zájem vás věřících o tzv. Denní tichou chvíli, která vede k pravidelné četbě Písma sv., k rozjímání a modlitbě nad ním.“ Radkovský, „Pastýřský list o pastoračních prioritách roku 2003“. Dále zmiňuje i různé nadfarnostní akce, jako např. Dny víry v Plzni, diecézní pout', setkání chrámových sborů, různé vikariátní dny, Tříkrálovou sbírku apod.

⁴⁸ „Jako pomoc na cestě růstu a zrání ke svatosti každého jednotlivého křesťana považuji živé farní společenství, tedy farnost, do níž pokřtěný nejen ‚*uzemně*‘ patří, ale kde svoji víru také sdílí, podporuje a rozvíjí uprostřed společenství bratří a sester. Kéž by naše farnosti byly prostředím víry, ‚*církví v malém*,‘ společenstvím (mnoha) společenství, živou buňkou organismu místní církve tj. diecéze! Je to nemožné, zvláště na venkově,‘ řeknou snad někteří kněží i věřící. *Zkuste to spolu*, kněží s věřícími ve farnostech, znovu *obnovit důvěru ke Ježíšovu slovu* ‚*zajed na hlubinu!*‘ Prosím vás o to, je to vysoce aktuální výzva do naší situace.“ Radkovský, „Pastýřský list o pastoračních prioritách roku 2003“.

⁴⁹ František Radkovský, „Pastýřský list k pastorační konferenci o komunikaci kněží a laiků v diecézi“ z 21. února 2002 (Plzeň: Biskupství plzeňské, 2002).

⁵⁰ Na adrese <http://plzen.cirkev.cz> pod odkazem „Texty“ – „Pastorační plánování“ – „1. pastorační konference plzeňské diecéze“.

⁵¹ „Na konferenci se ukázala velká různost názorů a východisek, zároveň ochota mnohých přispět svou iniciativou ke společnému dílu. (...) S ohledem na zahájený proces vytváření pastoračního programu se jeví takováto pastorační konference jako účinný nástroj pro vzájemné poznávání a sdílení věřících diecéze, pro hledání společné cesty a směřování diecéze i jednotlivých farností, pro diskutování různých témat spojených s procesem vytváření pastoračního programu. Proto předpokládám i v příštích letech pořádání takovýchto konferencí s výše uvedeným záměrem podle postupu prací na vytváření pastoračního programu (pastoračních záměrů) diecéze. Stejně tak předpokládám i využití jednotlivých příspěvků případně jejich analýzu v zahájeném procesu vytváření pastoračního programu. A nakonec konference ukázala potřebu dalšího rozvíjení dialogu kněží, farností, nejrůznějších skupin i jednotlivců v diecézi – což vnímám jako důležitý úkol pro sebe a celé vedení diecéze. Problematice komunikace, vztahů a spolupráce v diecézi se hodlám v blízké době dále věnovat.“ ACEP 10 (2002) Č.j. 1789/2002.

⁵² *Pastorační záměry v Plzeňské diecézi, verze 01*, 24. 5. 2002.

⁵³ K prvnímu cíli je navrženo „doplnit svátostnou pastorační o biblické vzdělání a výchovu, katechezi, duchovní formaci a doprovázení a kategoriální pastorační, aby byl podpořen život církve ve všech jejích akceptech“. Ke třetímu cíli je krátce v bodech rozvedený „předpoklad, že církev bude pracovat v režimu samofinancování své činnosti“ a konstatováno, že „hospodaření s církevním majetkem diecéze - nelze zatím řešit s ohledem na stav legislativy v těchto záležitostech“.

⁵⁴ V materiálu bylo navrženo, aby „nové uspořádání a transformace stávajících farností diecéze“ mělo následující podobu: „*Samonosné farnosti* (předpokládalo se vytváření nových, ekonomicky soběstačných životaschopných celků sloučením živé centrální farnosti s několika okolními farnostmi neschopnými samostatného života); *Misijní centra v misijní oblasti* (misijní oblasti by měly vzniknout sloučením zpravidla více neživotaschopných farností, které nebudou součástí některé „samonosné“ farnosti; budou mít zpravidla misijní centrum, jednu nebo více misijních stanic, více kontaktních míst a službu v nich bude vykonávat zpravidla malý misijní tým sestávající z duchovního a laiků, sídlících v misijním centru; ekonomicky by tato centra měla být zajišťována kombinací různých zdrojů); *Centra života z víry* (mohla by vzniknout kolem komunit, skupin, rodin a žít, respektive působit podle svého charismatu; jejich případné zapojení do pastorační služby v rámci diecéze bude upraveno vzájemnou dohodou a pověřením biskupa; ekonomicky by měla být na diecézi nezávislá); *Ústředí diecéze* (jeho činnost by měla být hrazena z povinných finančních odvodů „samonosných farností“, z diecézních sbírek, z výnosu církevního majetku, z darů sponzorů apod.).

- ⁵⁵ „Proces restrukturalizace je možné uskutečnit jen při souhlasném připojení se konkrétních odpovědných lidí k projektu Pastorační záměry. Pokud nedojde z nějakých důvodů např. pro stáří kněze ve farnosti, nebo při projednávání s věřícími ve farnosti (farní a ekonomická rada, farní shromáždění) k žádoucímu konsensu ve smyslu projektu Pastorační záměry, nebude provedena v tomto místě restrukturalizace, ale bude ponechán stávající stav až do doby vhodné pro realizaci záměru. Tento „přechodový stav farnosti“ ale přinese pravděpodobně určitá omezení (finance, mater. zabezpečení apod).“ *Pastorační záměry 01*, str. 3.
- ⁵⁶ *Přípravné období* (vytvoření jednoho týmu zodpovědného za proces přípravy a realizace projektu a druhého týmu zodpovědného za průběh a vyhodnocování diskuse; diskuse nad projektem „Pastorační záměry“ v biskupských grémiích, diecézních radách, s vikáři; pastýřský list k zahájení „diecézní diskuse“; diskuse na vikariátních konferencích, vikariátních a farních shromážděních, farních radách a sněmovních kroužcích); *Analýza stavu diecéze* (odborná analýza pastorační situace všech farností a vyhodnocení služby v existujících centrech života z víry); *Příprava realizace* (návrh restrukturalizace farností a misijních území; široká diskuse nad návrhem na všech úrovních; zpracování a projednání definitivního návrhu v grémiích a jeho schválení biskupem; plán personálního zabezpečení nového uspořádání; plán pastoračního využití objektů v diecézi; plán vzdělávání a formace kněží a laiků); *Období realizace* (oficiální vyhlášení nového uspořádání diecéze a jeho postupná realizace: právní a ekonomické zajištění a podpora růstu a rozvoje nových struktur; rozběhnutí systému vzdělávání a formace).
- ⁵⁷ *Pastorační záměry v Plzeňské diecézi, verze 02*, ze 14. 11. 2002.
- ⁵⁸ V následujících oblastech: předávání víry; vytváření společenství; svátostná pastorace; charitativní služba.
- ⁵⁹ Vytvořením větších farních obvodů a vybráním vhodných kostelů jako územních center.
- ⁶⁰ O aktivní kostely se bude starat místní farní společenství, o ostatní bude pečovat technická správa zřízená biskupstvím.
- ⁶¹ S ohledem na: samofinancování; zprůhlednění hospodaření; zvýšení odpovědnosti za provoz farnosti.
- ⁶² Týkající se: biskupa a jeho spolupracovníků; biskupské kurie.
- ⁶³ Např. nutnost ustanovení úzkého týmu kněží a dalších spolupracovníků s úkolem celý proces dobře připravit a doprovázet, po široké diskusi pak předložit: zásady pastorace; způsob restrukturalizace farností; cestu k samofinancování; konkrétní kroky v rámci vedení diecéze.
- ⁶⁴ Pravděpodobně z časových důvodů se text věnuje jen části A a první polovině části B (velmi podrobně rozvádí bod 1, stručněji bod 2, heslovitě bod 3, a vůbec ne body 4 a 5).
- ⁶⁵ „Je třeba říci, že budoucí život církve se bude odvíjet především v živých společenstvích sdílené víry. Jsou to v prvé řadě živé farnosti, oživané jádrem tvořeným otevřeným knězem či kněžimi a spolupracujícími aktivními laiky, kteří jsou hluboce zakotveni v životě víry a ve spiritualitě. Dále jsou to živá centra zasvěceného života, vyznařující přitažlivě své charizma, a centra nových hnutí a spiritualit, která přitažlivě působí opravdovostí a aktivitou svého života zakotveného v Bohu. To všechno, aspoň v začátcích, se v naší diecézi objevuje a je nutné dělat vše pro to, aby se to stalo normálním stylem života křesťanů a nikoliv pouze vítanou výjimkou. Znamená to však, že nás čeká náročný a pro mnohé možná bolestný přechod od tradiční plošné pastorace k živým centrům. Náročný a bolestný proto, že bude třeba za bohoslužbami a společenstvím více dojíždět, což pro mnohé především starší věřící nebude snadné a bude vyžadovat pomoc a spolupráci ostatních. Znamená to však také hledat nový způsob péče o velké množství církevních staveb, především těch, o které se nebudou schopné postarat farnosti. I v tom jsme začali podnikat první systematické kroky.“ Homilie biskupa Františka Radkovského při slavnostních bohoslužbách 17. května 2003 v katedrále sv. Bartoloměje, *ACEP 5* (2003) č.j. 987/2003.
- ⁶⁶ V této první části biskup podrobně rozvíjel „funkci kvasu ve společnosti“, kterou „lze shrnout do těchto bodů: 1) dávat dobrý příklad skrze věrný a poctivý křesťanský život, 2) ovlivňovat svými křesťanskými názory a postoji život ve společnosti, 3) podle darů a schopností, které jsme od Boha dostali, nést odpovědnost za život společnosti angažovaností v některé z následujících oblastí: v politické, ekonomické, sociální, v oblasti práva a spravedlnosti, kultury, masmédií.“ František Radkovský, „Homilie při mši sv. na poděkování za 10 let diecéze“ z 31. 5. 2003, katedrála sv. Bartoloměje.
- ⁶⁷ „To, co jsem nastínil, je, opakuji, zatím pouze vize, kterou předkládám k diskusi kněžím i vám, věřícím a apeluji na vaši odpovědnost za církev. Její uskutečnění bude dlouhodobý proces, který bude trvat možná deset, možná i víc let. Možná však také méně, protože život si vynucuje změny velice rychle a v podstatě už měly dávno proběhnout. Doba nás k tomu tlačí a je třeba postupovat energicky, nechceme-li, aby církev u nás dále strádala a chátrala a vyčerpávala se starostmi, kterých by měla být zbavena, místo aby se věnovala věcem, které budou podporovat její život a rozvoj.“ Radkovský, „Homilie při mši sv. na poděkování za 10 let diecéze“ z 31. 5. 2003.